

jaki, ki nemško ne znajo, pohujšati, da je pisati: ... v tem imate prav; se moram pač zahvaliti (bedanken); ali je to tako razumeti; nakar ste morali biti pripravljene; dopadla se je očetu; ne bo postal star; da prihaja od tega, da so vsi ljudje z mano tako ljubeznivi; kako pa pride na to; to je tako neumno od mene; Vi morate biti blazen človek, če mislite, da morete priti sem in opirati kakršnokoli pravico na takšne otročarije; jaz delim čustva. — To je vendar suženjska slovenska podloga za besedno prevajanje v nemščino! Prevod je za odre in šole neporaben.

Dr. I. Pregelj.

Bernhard Kellermann: Tunel. Roman. Poslovenil Narte Velikonja. Ljubljana, 1922. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. Din 28.—, vez. Din 38.—.

Ko je pred leti izšel Kellermannov »Tunel«, je vzdignil povsod obilo prahu. Ljudje so ga brali vseprek in občudovali pisateljevo fantazijo. Prevod se bere gladko in lepo kot original. Prevajati tako subtilno snov v ne baš s tehničnimi izrazi bogati slovenski jezik, ni lahko. — To ni samo prevod, ampak samoraslo ustvarjanje. — »Tunel« je visoka pesem dela, apoteoza ustvarjajočega človeškega duha, ki mu nič ni nemogoče, je fitanski krt, ki je prodrl v osrčje zemlje, 6000 m pod morsko gladino in zvezal Ameriko z Evropo. Tunel je beletristično spisana tehnična knjiga o gradnji podmorskega tunela. Vse, kar je pridejanega romanu, stopa v ozadje napram tej vodilnih misli. »Tunel« je prav tako čtivo za najvišjo inteligenco kot za proletarijat, za močne moške in senzitivne ženske živce. — Seveda bi ta strogo znanstvena tehnična izvajanja postala dolgočasna, ako bi nad vse spretna roka Kellermannova ne znala tako genialno poživiti mrtve materije. Vidiš naravnost pred seboj zeleni, beli, rdeči žaromet kot signal; »Pekel« se ti zarije v živce, da trepešaš sam za la napol gola telesa, ki napol v omedlevici trgajo zemlji ped za pedjo. — Katastrofa v tunelu je živo pričarana na papir. Požar velikanske palače ni samo gol opis. Raz-

vijanje požara se ti kaže pred očmi, pred tabo se poraja, pred tabo raste, pred tabo uničuje, pred tabo pojenja ta najsilnejši svetovni požar. Izprevod tunelcev se vali pred teboj kot velikanska lava, ki uniči vse, kar ji pride na pot. To je prava vsebina romana in Mac Allan je samo personifikacija tega. Mac Allan je posebljena tehnika, tovarna, kemija, elektrika, stroj — tunel če hoče. — Vse, kar je nanizano krog te rdeče niti romana, je sekundarno. Allanov zakon z Maud, umor prve žene in male hčerke, njegova druga žena Ethel Lloyd, Woolf kot finančnik in lahkoživec, Hobby Strom in vse, vse ostale osebe, ki so pritegnjene glavni temi kot okrasek, so sicer zanimive in psihološko mojstrsko risane, a so kljub vsemu le podrejene — apoteozi dela — »tunela«. — Vrhutega pa ne smemo prezreti, da je v tunelu tudi dobršen kos narodnogospodarstvenega vprašanja obdelan in da nas roman popelje tudi v najvišje finančne kroge. Zakaj finansiranje vprašanja, ki pretresa ves svet, je kri celokupnega človeštva. — Čuditi se moramo pa pisatelju, kako zna v tej materialistični materiji dobiti tako nežnih in finih detajlov, kot jih je znal opisati ob smrtni postelji Macove hčerke. Kakor lahen pomladanski veter nas boža to fino in nežno čuvstvovanje Allanovo sredi gigantskega svojega dela. — Tako bo pri čitanju te utopije, ki je nekak predhodnik senzacionalne drame R. U. R., vsakdo prišel na svoj račun. Za to smemo to delo imenovati univerzalno in gotovo ne bo nikomur žal, ki se bo odločil, da prebije nekaj prav zanimivih ur občivju tega svetovnega dela, ki ni samo enodnevna senzacija, ampak delo trajne literarne vrednosti.

Jules Verne: Kaj si je izmislil dr. Oks. (V Ljubljani, 1922. Založila »Narodna Založba«.) Vso svojo bujno domišljijo in duhovitost je porabil tu sloviti pisatelj, da z groteskno satiro osmeši tako zvano miljejno teorijo, ki so jo začeli propagirati za njegovih let v Franciji. Dvomim sicer, da bi naši malčki mogli opaziti vse fineše, s katerimi je hotel doseči ta svoj namen (primerjaj že imeni: dr. Oks in sluga Igen, kar da sestavljeno oksigen). B. V.